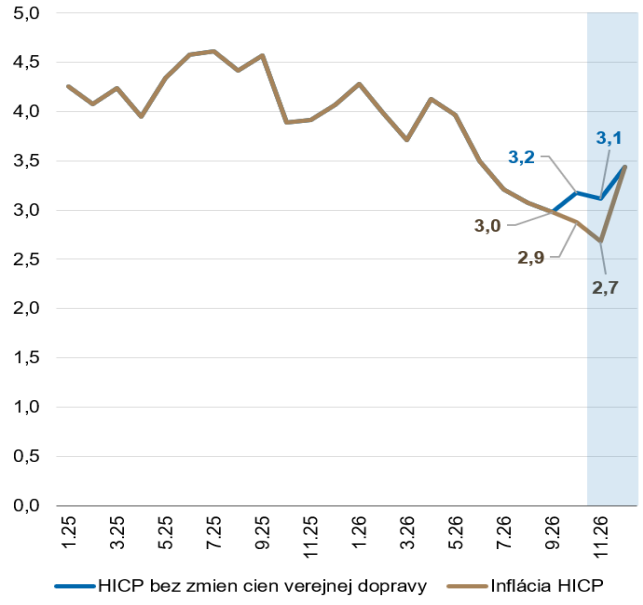
Bez zlacnenia cestovného by inflácia vzrástla

Rast cien sa v októbri opäť zvoľnil, bolo to však takmer výlučne vďaka jednorazovému zlacneniu cestovného vo verejnej doprave. Bez neho by medziročná inflácia opäť zamierila nahor. Ide však o dočasné opatrenie, ktorého vplyv čoskoro odznie, a preto by sa už v decembri mal celkový rast cien opäť zrýchliť.

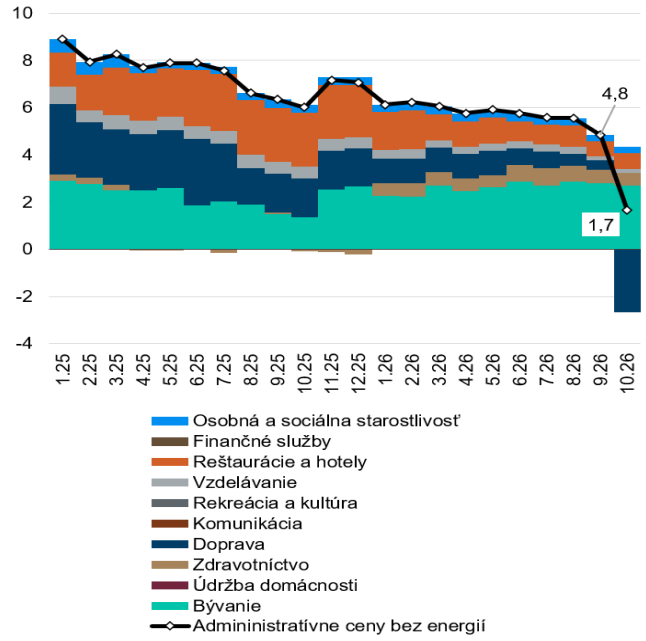
Medziročná inflácia v októbri už šiesty mesiac po sebe mierne spomalila. Spotrebiteľské ceny vzrástli o 2,9 %, no bez administratívneho zníženia cien vo verejnej doprave by inflácia už prekonala 3 % (graf 1). Nad túto hranicu sa zrejme dostane v decembri, keď sa ceny cestovného vrátia na pôvodnú úroveň.

Graf 1
Inflácia HICP skutočnosť/odhad a jej vývoj bez vplyvu zníženia cien verejnej dopravy (medziročná zmena v %)

Zdroj: ŠÚ SR, výpočty NBS

Graf 2
Administratívne ceny bez energií (medziročná zmena v %, príspevky v p. b.)

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat, výpočty NBS

Nižšie cestovné, ktoré malo kompenzovať vysoké ceny pohonných látok, stlačilo medziročný rast administratívnych cien o takmer dve tretiny na 1,7 % (graf 2). Októbrová inflácia bola tak v porovnaní s našou jesennou predikciou nižšia o viac ako 0,3 percentuálneho bodu. Ešte o niečo väčšiu odchýlku očakávame v novembri, keďže niektoré ceny verejnej dopravy klesli až v polovici októbra. V decembri však už s pokračovaním lacného cestovného nepočítame, keďže ceny pohonných látok v poslednom čase klesli.

V októbri však ceny na čerpacích staniciach ešte poskočili, a boli tak hlavným zdrojom rastu cien energií (graf 4). Medziročne boli pohonné látky drahšie o štvrtinu a celá kategória energií, kam patrí aj elektrina, plyn a teplo, vzrástla o 14,6 %. K zdražovaniu pohonných látok prispela aj ropa Brent, ktorej cena sa pre geopolitické napätie na Blízkom východe vrátila nad 100 dolárov za barel. Drahšie tankovanie od apríla stálo priemernú štvorčlennú rodinu približne o 115 € viac.

Potraviny vrátane cien alkoholu a tabaku sú pre zjednodušenie v celom texte aj grafoch uvádzané ako potraviny.

Rýchle komentáre nie sú oficiálnym stanoviskom Národnej banky Slovenska. Prezentujú názory analytikov úseku menovej politiky a bankových obchodov (UMB). Šírenie je povolené bez predchádzajúceho súhlasu, avšak s uvedením zdroja „Analytici NBS“. Ak nie je uvedené inak, časové rady sú sezónne očistené použitím vlastných sezónnych modelov.

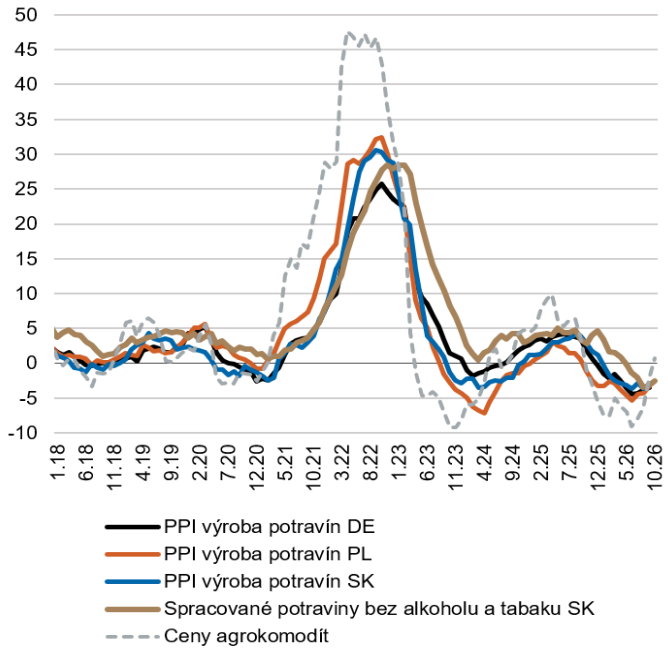
Ceny potravín pokračujú v poklese

Za potraviny však slovenské domácnosti už niekoľko mesiacov platia menej ako pred rokom. Aj v októbri ich ceny medziročne klesli o 1,9 %, pričom spracované potraviny bez alkoholu a tabaku zlacneli ešte viac.

Keďže Slovensko veľké množstvo potravín dováža, zlacňovanie u susedov sa naplno prelialo aj do našich obchodov. Výrobné ceny potravín v Nemecku boli v septembri medziročne nižšie o 3,5 % (graf 3). Pri mäse však klesli o viac než 6 % a pri mliečnych výrobkoch takmer o 13 %. Podobný vývoj vidíme v Poľsku, kde výrobné ceny potravín pre domáci trh klesli o 3,2 %.

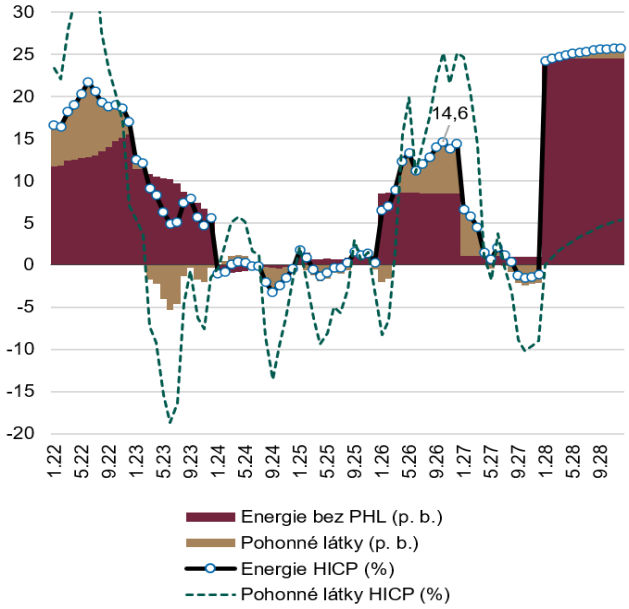
Tento priaznivý vývoj nemusí pokračovať. Ceny agrokomodít na svetových trhoch začínajú rásť a predpokladáme, že nákladové tlaky sa už začiatkom budúceho roka začnú premietať aj do cien potravín na Slovensku.

Graf 3
Výrobné ceny potravín v Nemecku, Poľsku a na Slovensku (medziročná zmena v %)

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat, výpočty NBS

Graf 4
Energie HICP a príspevok pohonných látok k ich dynamike (medziročná zmena v %, príspevok v p. b.)

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat, výpočty NBS

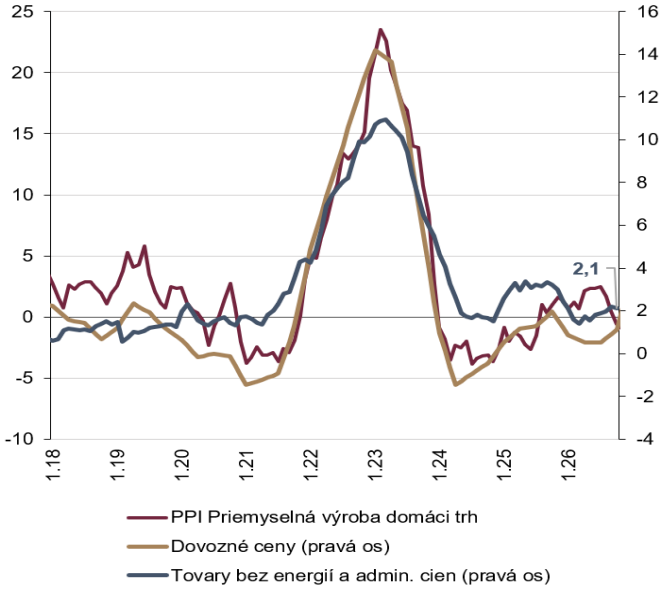
Ceny služieb zvoľňujú tempo rýchlejšie, ako sme čakali

Cenové tlaky poľavujú aj v službách, čo súvisí aj s pomalším rastom nominálnych miezd. Inflácia v službách sa ešte začiatkom roka blížila k 6 %, v októbri už spomalila na 4,0 %. Keďže podnikateľom menej rastú mzdové náklady, aj tlak na časté prepisovanie cien smerom nahor je slabší ako v predošlých rokoch. Vidieť to na cenách služieb spojených s rekreáciou a osobnou starostlivosťou, ktoré zdražujú pomalšie. V reštauráciách a stravovacích službách pomohli aj nižšie ceny potravín, opačným smerom však pôsobia rastúce náklady na energie.

Ceny tovarov začínajú rásť najmä pri výrobkoch s elektronickými súčiastkami

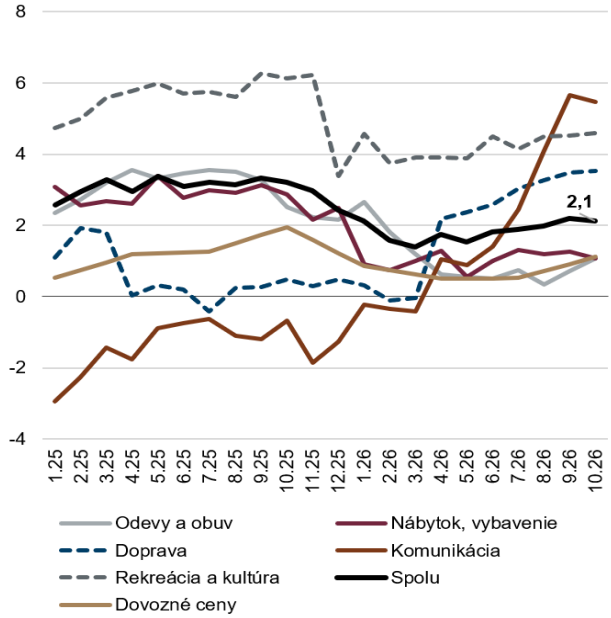
Rast cien tovarov bez energií sa postupne zrýchľuje (graf 5) a je takmer dvojnásobný v porovnaní s eurozónou. Pri tovaroch dennej spotreby zostáva cenový vývoj relatívne priaznivý. Na druhej strane tovary strednodobej a dlhodobej spotreby rastú rýchlejšie. Prekvapujú najmä ceny elektroniky a tovarov spojených s dopravou (graf 6). Vyššie dovozné ceny sa už začínajú prejavovať v obchodoch a k nim sa pridávajú aj rastúce náklady na prepravu. Poslať kontajner z Číny do Európy je dnes o 120 % drahšie ako pred rokom.

Graf 5
Dovozné ceny, PPI priemyselná výroba a HICP tovary bez energií a administratívnych cien (medziročná zmena v %)

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat, výpočty NBS

Graf 6
Vývoj vybraných tovarov bez energií a admin. cien a dovozných cien (medziročná zmena v %)

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat, výpočty NBS

Pri notebookoch, smartfónoch či herných konzolách existuje ďalšie cenové riziko. Je ním rastúci dopyt po čipoch pre umelú inteligenciu, ktorý môže krátkodobo obmedzovať výrobné kapacity pre ostatné typy čipov. Tým zosilnie tlak nielen na ceny elektroniky, ale aj nové automobily, a aj na ojazdené vozidlá, ktoré fungujú ako ich substitúty.

Branislav Karmažin
info@nbs.sk